

СТАНОВИЩЕ

*от проф. д-р Евгения Николова Коцева,
преподавател по Криминалистика в Юридическия факултет
на Софийския университет „Св. Климент Охридски“
на дисертационния труд на докторанта
Десислава Димитрова Анзова на тема
„Нова парадигма на наказателния процес спрямо
непълнолетните правонарушители в Република България“
за присъждане на образователната и научна степен „доктор“
по професионално направление 3.6. Право (Наказателен процес)*

Десислава Димитрова Анзова – докторант на самостоятелна подготовка по Наказателен процес в професионално направление 3.6. Право към катедра „Публичноправни науки“ на Правно-историческия факултет на Югозападния университет „Неофит Рилски“, е представила дисертация на тема „Нова парадигма на наказателния процес спрямо непълнолетните правонарушители в Република България“ в обем 187 страници.

Съдържанието на дисертационния труд обхваща увод, три глави, заключение, списък на използваната литература и четири (4) приложения.

Темата на представения труд е много актуална. Известно е, че през последните години (както сочи и докторантката от направените изследвания), престъпността, извършвана от непълнолетните, е твърде завишена. Това е продиктувано от редица фактори – насилие между самите деца, неблагоприятна семейна среда и други причини за проява на девиантно поведение. В тази връзка съвсем основателно се подчертава, че е необходимо да бъдат взети адекватни мерки от държавата спрямо престъпността, осъществявана от непълнолетните лица.

Направеното изследване е много навременно. Освен че се предлага един нов модел на държавна и обществена реакция спрямо престъпността, осъществявана от непълнолетните, се правят и редица предложения *de lege ferenda* за подобряване на наказателноправния и наказателнопроцесуалния режим спрямо непълнолетните.

При разработването на труда е използвана традиционната методика за правни изследвания – въпросите са разгледани от задълбочен

теоретичен аспект, тяхното приложение в практиката, анализирани са конкретните проблеми и се предлагат съответно решения за тях.

Всестранно е проучен международноправният инструментариум относно спазването на правата на детето и осъществяването на детското правосъдие – минималните стандарти на ООН за администриране на правосъдието по отношение на непълнолетните, препоръката на Комитета на министрите на Съвета на Европа за обществените мерки към правонарушенията на непълнолетните, Стратегията на Съвета на Европа за правата на детето, Конвенцията на ООН за правата на детето и др.

В Глава първа на дисертационния труд са очертани причините за девиантното поведение на непълнолетните правонарушители. Разглежда се понятието „девиантност“, обобщават се статистическите данни, относими към детската престъпност, по-конкретно факторите, които оказват негативно влияние върху формиране личността на непълнолетните, обърнато е специално внимание на теорията на норвежкия социолог и криминолог Нилс Кристи.

Представена е и графика на тези фактори, обоснована е необходимостта за тяхното преодоляване в цялостния процес, свързан с възпитанието и превъзпитанието на непълнолетните.

В Глава втора е направен критичен анализ на особените правила в Глава тринадесета от НПК, както и на специалния режим на Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните. Предвид направената съпоставка с международноправните инструменти следва и изводът за незабавна отмяна на специалния Закон и предложението за приемане на нов.

Предвид направения задълбочен анализ са и предложенията за усъвършенстване на действащата наказателна система по отношение на непълнолетните правонарушители.

В същата глава са разгледани и същността и принципите на Възстановителното правосъдие, направен е кратък исторически преглед и сравнителноправен анализ, като се прави и извода, че Възстановителното правосъдие води до намаляване на престъпността и рецидивизма на непълнолетните.

Сравнението между класическия наказателен процес и Възстановителното правосъдие е подкрепено с таблица.

Извадени са приложимите за нашата правна и обществена действителност модели спрямо непълнолетните, като авторът основателно им отделя специално внимание предвид тяхното приложение спрямо непълнолетните извършители на престъпления в България.

Обърнато е специално внимание на процедурите медиация и семейно конфеириране, посочва се начинът за определяне на участниците, срещите, съществуващите рискове. Основателно е разгледана ролята на мониторинга върху изпълнението на поетите от страните задължения.

Направени са и редица изводи, измежду които заслужава специално внимание този, че възприемането на ценностите на новата парадигма от обществото може да създаде предпоставка за разширяване приложното поле на Възстановителното правосъдие на един последващ етап по отношение и на непълнолетните извършители на престъпления.

Глава трета обхваща основата на примерните предложения de lege ferenda, представени под формата на правни разпоредби. Направени са редица предложения за изменение и допълнение на НПК, НК, на проекта за Закона за възстановителното правосъдие по отношение на непълнолетните правонарушители.

Изтъкната е необходимостта от допълнително обучение на професионалистите и повишаване информираността на обществото като предпоставка за правилното прилагане на Възстановителното правосъдие.

В заключение – освен представеният дисертационен труд следва да се изтъкне, че докторантът има 11 публикации по темата в различни източници като Юбилеен сборник на международна научна конференция „Право, управление и медии през ХХI век“, гр. Благоевград, в електронно списание „Право, политика, администрация“, в списание „Общество и право“ и др.

Накрая изразявам убедеността си, че представеният за защита пред научно жури дисертационен труд на тема „Нова парадигма на наказателния процес спрямо непълнолетните правонарушители в Република България“ като структура и съдържание напълно отговаря на изискванията за получаване на образователната и научна степен „доктор“.

В него се съдържат обосновани научни тези, които предизвикват сериозно внимание, научно-приложни резултати с принос за изследваната

проблематика и предложения de lege ferenda, повечето от които могат да бъдат споделени.

Предвид изложеното давам висока положителна оценка на дисертационния труд „Нова парадигма на наказателния процес спрямо непълнолетните правонарушители в Република България“ и предлагам на Десислава Димитрова Анзова да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.6. Право по научната специалност Наказателен процес.

04.04.2017 г.

Изготвила становището:
(проф. д-р Евгения Коцева)